

Lausunto

01.12.2025

Asia: VN/15881/2025

Luonnos valtioneuvoston päätökseksi talousvyöhykkeen merituulivoima-alueista ja sen SOVA-lain mukainen ympäristöselostus

Lausunnonantajan lausunto

1. Palaute valtioneuvoston päätösluonnoksesta

Voitte kirjoittaa palautteenne alla olevaan tekstikenttään.

Kiitämme mahdollisuutta kommentoida niin päätösluonnosta kuin ympäristöselostusta.

Valtioneuvoston päätösluonnoksessa esitettyjen merituulivoima-alueiden pinta-alat ovat liian pieniä silloin kun kyse on alueista, joita ei ole esiselvitetty. Esiselvityksellä viittaamme erityisesti riittävän tarkkoihin selvityksiin vedenalaisista luontoarvoista sekä merenpohjan rakennettavuudesta. Ilman tarkempia tutkimuksia on vaikea arvioida, mikä on lopullinen rakennettavissa oleva alue. Sen vuoksi suosittelemme, että merituulivoima-alueiden pinta-alat olisivat vähintäänkin 300 km². YVA-menettely ja merenpohjan tutkimukset laaditaan osana hankekehitystä kilpailutuksen jälkeen. Näissä selvityksissä saatavien tietojen pohjalta rakennettavissa oleva alue tulee joka tapauksessa rajautumaan. Sen vuoksi on tärkeää, että kilpailutettaessa esiselvittämättömiä alueita, alueiden pinta-ala olisi riittävän laaja.

Osana alueen käytölle esitettävien ehtojen määrittelyjä päätösluonnoksessa ehdotetaan minimitehokkuutta 5 MW/km². Emme pidä järkevänä minimitehokkuusvaatimuksia alueiden kohdalla, joita ei ole esiselvitetty esimerkiksi tuulimittauksin sekä edellä mainituin selvityksin. Jokaisen hankealueen liiketomintasuunnitelma ja koko täsmentyvät hankekehityksen yhteydessä, eikä jäykkää tavoitetehtokkuutta tulisi näin ollen asettaa. Pienempikin hanke oikein rajattuna voi olla taloudellisesti kannattava.

Voimaloiden käyttöikä nousee teknologisen kehityksen seurauksena. Ehdotamme hyödyntämisoikeuden pidentämistä 50 vuoteen ollakseen yhdenmukainen aluevesien käyttöoikeussopimuksen kanssa. Pidämme myös tärkeänä, että hyödyntämisoikeuden pidentämistä

voi hakea aikarajan lähestyessä, mikäli voimaloiden käyttöön pidentäminen on sillä hetkellä mahdollista.

Kiitämme päätösluonnoksen ehdotusta siitä, että valtioneuvosto päättää vähintään yhden alueen osalta kilpailutuksen aikataulun ja määrittelee muiden alueiden osalta, miten niiden kilpailuttamisen aikataulusta päätetään. Aluevesien merituulivoima-alueiden kilpailutus tulisi yhteensovittaa tämän suunnitelman kanssa. Tämä luo ennakoitavuutta markkinaa ja investoreille. Ehdottaisimme, että ensimmäinen kilpailutettavista alueista olisi ”Perämeri etelä”. Tekniseltä toteutettavuudeltaan alue on todennäköisesti potentiaalisin. Lisäksi alue sijaitsee kohtuullisen matkan päästä rannikosta. Myös Kokkolan suurteollisuusalue, jolla sijaitsee useita suuria sähkönkäyttäjiä, sijaitsee alueen läheisyydessä.

Aluevalinnan perusteluissa viitataan yhteiskunnan kokonaisedun huomioimiseen, ennen kaikkea liikenteen ja kalastuksen. Myöhemmin todetaan, että alueiden koon kasvattamista rajoittavat etenkin meren syvyys ja merenkulku. Lisäksi päätösluonnoksessa viitataan yhteiskunnan kokonaisedun kannalta hallituksen esitykseen (147/2024), jossa todetaan, että merituulivoimatoimijoiden tieto soveltuvista alueista olisi yksi tekijä, joka huomioitaisiin päätöksenteossa. Taloudellinen kannattavuus on yksi keskeisistä tekijöistä merituulivoimahankkeen toteutumiselle. Koemme, että tämä näkökulma on jätetty huomioimatta merituulivoima-alueita määritettäessä. Toivoisimme merituulivoiman hankekehittäjien aitoa kuulemista osana alueiden valintaa ja alueiden käytön ehtojen määrittelyä.

2. Palaute ympäristöselostuksesta

2.1. Mitä haluatte lausua ympäristöarvioinnin toteuttamisesta ja arvioinnin tuloksina olevista vaikutuksista (ympäristöselostuksen luvut 1–5 ja 7)?

Merkittävimpiin vaikutuspolkuihin on listattu tekijöitä, joista ei tällä hetkellä ole riittävästi tutkittua tietoa. Sen vuoksi ehdottaisimme, että näitä ei sisällytetä osaksi merkittävimpiä vaikutuspolkuja. Nämä voidaan esimerkiksi tunnistaa kohteiksi, joihin saattaa kohdistua merkittäviä vaikutuksia, mutta tieto vaikutuksista on tällä hetkellä hyvin puutteellista. Tällaisia ovat esimerkiksi kappaleessa 4.3.3 ja 4.3.4. mainitut lepakot sekä kappaleessa 4.3.4 mainitut vaelluskalat ja magnetismille herkäät pohjaeläimet.

Kappaleessa 4.3.4 jää myös epäselväksi, onko uusi kovan pohjan elinympäristö haitallinen vai positiivinen ympäristövaikutus. Merkittävimpien vaikutuspolkujen osalta olisi muutenkin hyvä selkeästi tunnistaa ne mahdollisuudet, joita merituulivoimaloiden rakenteet ja rakentamisvaihe voivat tuoda ympäristön tilan parantamisen kannalta. Vaatimukset luonnon kannalta nettopositiivisille merituulivoimahankkeille ovat kansainvälisesti lisääntymässä ja niiden tuomat mahdollisuudet olisi hyvä tunnistaa myös tässä työssä.

Kappaleessa 5.1 on mainittu, että “alueiden sijoittelulle lisäkriteereinä käytettiin merituulipuistojen riittävää kokoa (n. 200 km²), soveltuvaa syvyyttä (max. 60 m), sekä kahden merimailin vähimmäisetäisyyttä talousvyöhykkeen ulkorajasta”. Todettakoon vielä kerran, että ennalta tutkimattomien alueiden osalta 200 km² pinta-ala ei ole riittävän suuri. 60 metriin ulottuvat vedensyvyydet ovat myös teknis-taloudelliselta toteutettavuudeltaan haastavia. Käytännössä pohjaan perustettavat ratkaisut asennetaan usein enintään 30-40 metrin syvyyteen. Sitä suuremmilla syvyyksillä haasteiksi nousevat kaupallinen toteutettavuus, logistiikka ja osien käsiteltävyys niiden suuren koon takia. Kahden merimailin vähimmäisetäisyys talousvyöhykkeen ulkorajasta on ymmärrettävä. Toivoisimme, että sama sääntö pätee myös Ruotsin talousvyöhykkeellä sijaitseviin merituulivoima-alueisiin.

Kappaleessa 5.1 todetaan myös että “monelta osin alueilta ei ole paikallisia, kenttätutkimuksiin (esim. näytteiden otto tai videokuvaukset) perustuvia tietoja, vaan kuvaukset ja niistä johdetut päätelmät perustuvat yleisiin lainalaisuuksiin Itämeren ekologiasta”. Tämä tosiasia huomioon ottaen alueiden tarkkojen rajausten ja vaikutusarvioinnin suhteen tulisi olla todella varovainen, sillä johtopäätökset ympäristövaikutuksista perustuvat löyhiin todennäköisyyksiin. Tämä pätee kokonaisuudessaan kappaleen 5 analyysiin ja johtopäätöksiin. Aluekohtaisessa hankekehityksessä, osana YVA-menettelyä, hankitaan paikallista ja kenttätutkimuksiin perustuvaa dataa arvioinnin tueksi. Ennen sitä ei saisi tehdä liian pitkälle meneviä johtopäätöksiä merituulivoima-alueiden sijoittelusta tai rakennettavuudesta.

Ehdotetut merituulivoima-alueet perustuvat selostuksen mukaan alueisiin, joille on myönnetty tutkimuslupa. Useilla näistä alueista on joko käynnistetty tai saatettu loppuun YVA-menettely. SOVA-arvioinnin tueksi olisi suotavaa tarkastella saatavilla olevia YVA-aineistoja ja lisäksi haastatella kyseisten alueiden hankekehittäjiä, joilla jo on tutkittua ja analysoitua tietoa alueilta.

Haluaisimme tuoda esille, että kuvissa 10, 11, 16, 17 ja 18 ei ole esitetty kaikkia Suomen aluevesien merituulivoimahankkeita. Toivomme korjattuja kuvia lopulliseen versioon.

Pidämme tärkeänä, että kappaleessa 7.1 on tuotu esiin ympäristövaikutusten arvioinnin tietopuutteet ja epävarmuustekijät.

2.2. Mitä haluatte lausua ehdotuksista ympäristövaikutusten lieventämiseksi tai vaikutusten seuraamiseksi ja hallitsemiseksi (ympäristöselostuksen luvut 6 ja 8)?

Olemme samaa mieltä siitä, että merituulivoiman rakentaminen Perämerellä saattaa aiheuttaa merkittäviä vaikutuksia Itämerennorpalle. Asiasta tulisi kuitenkin tehdä tarkempaa tutkimusta ennen liian pitkälle meneviä johtopäätöksiä. Tärkeää olisi myös selvittää, millä haitallisia vaikutuksia voitaisiin lieventää ennen kuin ehdotetaan lieventämistoimeksi merituulivoiman rakentamista jättäminen pohjoisilla merialueilla.

Lieventämistoimenpiteiden osalta haluamme muistuttaa, että kaikki toimenpiteet ja teknologiat eivät vielä ole kaupallisesti hyödynnettävissä avomeri- ja Suomen sääolosuhteissa. Esimerkiksi lepakoiden ja lintujen tutkajärjestelmistä on hyviä kokemuksia maatuulivoiman ja rannikon tuntumassa olevien merituulivoimahankkeiden yhteydessä, mutta avomeriolosuhteista rajallisemmin. Lieventämistoimenpiteet ovat yleisesti ottaen tärkeitä, mutta niiden sovellettavuus on paikkakohtaista. Sen vuoksi vaatimukset mahdollisten lieventämistoimenpiteiden hyödyntämisestä tulisi jättää kilpailutuksessa hankekehittäjän selvitettäväksi siltä osin, mitkä ovat parhaita keinoja lieventää haitallisia vaikutuksia. Epärealistiset vaatimukset saattavat estää hankkeen toteutumisen.

Kappaleessa 8 on mielestämme ansiokkaasti tunnistettu keinoja hankkeiden vaikutusten seuraamiseksi ja hallitsemiseksi. Tuemme ajatusta siitä, että luodaan kannusteita yhteisten tietoaaineistojen luomiseen ja ylläpitämiseen. Tieto lisääntyy kun ensimmäiset hankkeet alkavat rakentua. Olisikin äärimmäisen tärkeää, että ensimmäisistä hankkeista saatu tieto ja kokemukset voidaan hyödyntää tulevien hankkeiden suunnittelemisessa entistä kestävämmiin.

3. Muu palaute

Voitte kirjoittaa palautteenne alla olevaan tekstikenttään.

-

Vaahtera Anu
Skyborn Renewables Offshore Finland Oy